ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ: «ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ»

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ «ΝΕΥΡΟ» Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΜΕΡΟΣ Β'

Ἡ οἰκονομική κρίση καί πῶς θ' ἀντιμετωπισθεί

Τοῦ καθηγητή Α. ΛΑΖΑΡΗ — γραμματέα τῆς ΕΑΠ

Ὁ καθηγητής Ἀπόστολος Λάζος, γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀναλύσης καί Προγραμματισμοῦ τοῦ ΠΑΣΟΚ στήν ὁμιλία του στό διεθνές Σεμινάριο γιά τό Σοσιαλισμό ἀναφέρεται στά μέτρα πού πρέπει νά ληφθοῦν, να ξεφύγει ἡ χώρα μας ἀπό τήν οἰκονομική κρίση. Σήμερα τό 6' μέρος.

Ἄς ἐλθουμε τώρα στή συνοπτική ἐξέταση τῶν βασικῶν τομέων τῆς πολιτικῆς γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς κρίσης. Οἱ εἰδικότεροι τομεῖς πολιτικῆς εἶναι: ἡ δημοσιονομική καί πιστωτική πολιτική, ἡ πολιτική ἐπενδύσεων, ἡ εἰσοδηματική πολιτική, ἡ πολιτική ἐλέγχου τιμῶν καί κερδῶν καί τέλος ἡ πολιτική γιά τό ἰσοζύγιο πληρωμῶν. Ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει ἐδῶ δέν εἶναι τά λεπτομερειακά μέτρα ἀλλά οἱ γενικοί ἄξονες, ὁ προσανατολισμός τῆς πολιτικῆς αὐτῆς.

14. ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ὅπως φάνηκε κι ἀπό τά ποσοστά πού σᾶς ἀνέφερα ἠδη τό κύριο πρόβλημα μέ τήν πιστωτική πολιτική εἶναι πῶς λογω ἔλλειψης ουσιαστικοῦ ἐλέγχου οἱ τραπεζικές πιστώσεις διαρρέαν σε μεγάλο βαθμό σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες καί προφοδοτοῦν τον πλη θωρισμό, ἀντί να χρησιμοποιοῦνται για τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆ κότητας καί τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητας τῆς οἰκονομιας. Ἄλλο ἐξίσου σημαντικό πρόβλημα εἶναι ὁ τρόπος κατανομῆς τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων: τό μεγαλύτερο ποσοστό τους πηγαίνει σ' ἕνα μικρό ποσοστό μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἐνω τό τεράστιο δυναμικό τῶν μικρομεσαίων παραγωγικῶν μονάδων βρίσκεται οὐσιαστικά παραγκωνισμένο ἀπ' το τραπεζικο σύστημα.

Ἔτσι π.χ. σύμφωνα μέ στοιχεῖα τοῦ 1978 δέκα μεγαλες οἰκογενειακές ἐπιχειρήσεις εἶχαν συνολικά ὑπόλοιπα τραπεζικων πιστώσεων πάνω ἀπό 30 δις δρχ., ποσό που εἶναι μεγαλύτερο ἀπ τό σύνολο τῶν καλλιεργητικῶν δανείων γιά τή γεωργία ἡ τό σύνολο τῶν βιοτεχνικῶν πιστώσεων, πού ἀφοροῦν χιλιάδες οἰκογένειες. Οἱ μεγάλες ἐπιχειρήσεις παίρναν ὅσα δάνεια θέλουν, γιά ὅσο χρόνο θέλουν καί χωρίς να δίνουν λογαριασμό ὅσον ἀφορά τόν τροπο χρησιμοποίησης τους. Ἐφαρμόζουν συστηματικα τόν ἐκβιασμό πως ἄν δε πάρουν νεες πιστώσεις εἶναι ὑποχρεωμένες ν' ἀπολύσουν τά προσωπικό τους. Ὁ ἐκβιασμός πιανει κι ὁ φαῦλος - κύκλος συνεχίζεται. Εἶναι τέτοια ἡ δύναμη των μεγάλων ἐπιχειρήσεων πάνω στό τραπεζικό σύστημα πού δε θα ἦταν ὑπερβολή νά ὑποστηριχθεῖ πῶς ἡ πρωτοβουλία γιά τό πιστωτικό ἔχει ξεφύγει οὐσιαστικά ἀπό τά χέρια τῶν νομισματικῶν καί πιστωτικῶν ἀρχῶν.

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΣΥΔΟΣΙΑ

Τήν κατάσταση αὐτή τήν ἀναγνωρίζουν ὅλοι, ἀκόμη κι ἡ κυβέρνηση. Ἀλλά ἐνώ εἶναι φανερό πως ἀκεῖνο πού λείπει εἶναι ὁ ἀποτελεσματικός ἔλεγχος ἡ κυβέρνηση προτείνει φιλελευθεροποίηση τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, πράγμα κοῦ αὐτή τή στιγμή σημαίνει ἀκόμη μεγαλύτερη ἀσυδοσία γιά τό μεγαλο κεφαλαιο. Ἄς ἐξετασουμε γιά λίγο τήν κυβερνητική πανάκεια γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐπιτοκίων. Ὑποστηρίζεται πῶς ὅταν τά ἐπιτόκια διαμορφωθοῦν ἐλεύθερα ἡ κατανομή τῶν πιστώσεων μεταξύ τῶν διαφόρων δραστηριοτήτων θα γίνει κατά τόν καλύτερο δυνατό τρόπο. Κατά τή γνώμη μου πρόκειται ἐδῶ γιά ἀνεπίτρεπτο οἰκονομικό παλοιημεραλογητισμό πού δέ λαμβάνει ὑπόψη τό γεγονος ὅτι τρέχουμε μέ πληθωρισμό .10%. Ἕνα πληθωρισμό πού ευνοεῖ ἀπ' τή φύση του τίς κερδοσκοπικές μάλλον παρά τίς παραγωγικές δραστηριότητες. Γιατί τό πρόβλημα δέν εἶναι ἄν μέ τά ἐλεύθερα ἐπιτόκια θα ἐπέλθει κάποια ἐξισορρόπηση ἀλλα ἄν ἡ ἐξισορρόπηση αὐτή βοηθαει τήν παραγωγή καί τήν ἀνάπτυξη. Ἔτσι, γιά ὅσο διάστημα τά ἐπιτόκια εἶναι ἀρνητικά, δηλαδή διαμορφώνονται σέ ἐπίπεδο κατώτερο ἀπό τό ποσοστό τοῦ πληθωρισμοῦ, εἶναι φανερό πως οἱ κερδοσκόποι ἔχουν κάθε συμφέρον νά παίρναν πιστά στις κι ἀκόμη νά τίς καθυστεροῦν ὅσο μποροῦν περισσότερο γιά νά κερδίζουν τή διαφορά μεταξύ πληθωρισμοῦ καί τόκου. Ἀλλά μας λένε πως ὅταν τά ἐπιτόκια ἀφεθοῦν ἐλεύθερα θα γίνουν θετικά. Ὅμως δέ σκέφτηκαν τί ἀκριβώς σημαίνει αὐτό. Σημαίνει ἐπιτόκια ὕψους 35 — 40%, σημαίνει λατινοποίηση τοῦ πιστωτικοῦ συστήματος καί θεσμοποίηση τοῦ πληθωρισμοῦ.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Μπορεῖ κανείς νά πιστώσει σοβαρά πώς κάτω ἀπό τέτοιες συνθήκες μποροῦν νά ἐπιβιώσουν οἱ παραγωγικές ἐπιχειρήσεις; Δέ χρειάζεται να εἶναι κανείς οἰκονομολόγος γιά νά καταλάβει πώς ἡ ἐξέλιξη τῶν τιμῶν καί τοῦ κόστους στήν παραγωγή δέν εἶναι πάντοτε τέτοια πού νά ἐπιτρέπει ἀτούς παραγωγούς νά ἐπωφελοῦνται ἀπ' τόν πληθωρισμό, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μέ τοὺς κερδοσκόπους. Ἐκτός πια κι ὅν θέλουμε νά μετατρέψουμε καί τούς παραγωγούς σέ κερδοσκόπους. Ἀλλά ἡ κυβέρνηση δεν ἔλεγσε μόνο τόν πληθωρισμό, ἔλεγσε καί τήν ὕφεση. Σας ἀναφέρω χαρακτηριστικά ἐξακριβωμένη πληροφορία σύμφωνα μέ τήν ὁποία μερικές Τράπεζες ἀρνοῦνται νά δεχθοῦν καταθέσεις μέ ἐπιτόκιο 22% (γιά τό ποσό 1 ἑκατομμυρίου καί πάνω) μέ τό δικαιολογητικό πώς δέ βρίσκουν ἐπιχειρήσεις γιά νά τοποθετήσουν ἀντίστοιχες πιστώσεις μέ ἐπιτόκια 26% ἤ 27%. Πῶς μπορεῖ λοιπόν νά μιλάνε οἱ κυβερνητικοί ἐγκέφαλοι για θετικά ἐπιτόκια τῆς τάξης τῶν 35 ἤ 40% ποὺ θά διαχυμαίνονται ἀνάλογα με τόν τιμάριθμο;

Ἔτσι ἀνεξάρτητα ἀπ' τό θέμα τῆς αὔξησης τῶν ἐπιτοκίων θα πρέπει νά προστασταθεῖ ἀπό τον πληθωρισμό ὅσο τό δυνατό περισσότερο τα εἰσόδημα τῶν μικρῶν καταθετῶν μέ κατάλληλες ρυθμίσεις — τό πρόβλημα τῆς καλύτερης δυνατῆς κατανομῆς τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων θα παραμεινει ἄλυτο καί μάλιστα θα χειροτερέψει ἀκόμη πιό πολύ ὅσ δε γίνει αὐτό που πρέπει να γίνει. Κι αὐτό εἶναι ἡ ἀφορμή ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου γιά να ἀποφευχθεῖ ἡ διαρροή τῶν σπανιαμιστικῶν πόρων σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Ἀν οἱ πολιτικές ἦταν διαφορετικές καί ἡ οἰκονομία καλῶς χρυθμίζεται θά [illegible] κανεῖς νά μιλήσει γιά [illegible] ἀναπτυξη. Ὅ-τι ἔκανε [illegible] Φυσικα ἀποτελεσματικός ἔλεγχος τέτοιο σε [illegible] ἔλεγχος [illegible] καί [illegible] Ἀλλά [illegible] ἐπιτόκια [illegible] ἐπιτοκίων [illegible] πιστώσεων [illegible] ἐπιτόκιο [illegible] ἐπιτοκίων [illegible] ἐπιτόκιο [illegible] πιστώσεων [illegible] ἐπιτόκιο [illegible] πιστώσεων [illegible] ἐπιτόκιο [illegible] πιστώσε